

2. félévi beszámoló

Furuglyás Kristóf (78furu@gmail.com)

Statisztikus fizika, biológiai fizika és
kvantumrendszerek fizikája program
Témavezető: Dr. Somogyvári Zoltán

A dolgozat címe: Neurális agyi stimuláció
optimalizálása lokális neurális aktivitás kiváltására

2021 június

1. Bevezetés

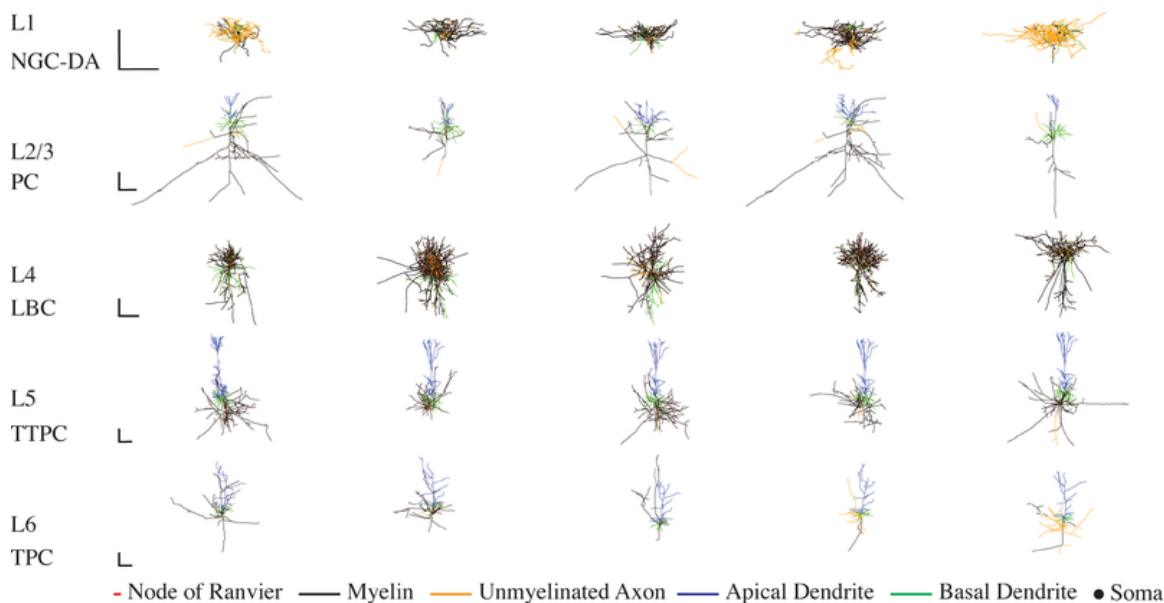
Doktori munkám ezen félévében az előző beszámolóban ismertetett stimulációs módszerek élettani hatásainak analizálásához szükséges környezetet teremttem meg. Ezt Python, valamint a NEURON nevű programozási nyelvekben tettem meg. A neurális modelleket Aberra et al. (2018) [1] cikkéből használtam fel. A szimuláció során azt vizsgáltam, hogyan reagálnak a neuronok statikus, valamint dinamikus, gyorsan változó térre.

2. Kutatás témája

Előző féléves beszámolómban hosszan bemutattam a szimulációs környezetet, melyben a neurális aktiváció lokalizálása volt a fő téma. Ilyen formában képesek leszünk meghatározni, hogy egy adott helyen az elektromos tér időben hogy változik. Első közelítésben egy mindenhol érvényes, szigmoid-alapú aktivációs függvényt használtunk a neuronok aktivációjának modellezésére. Ezen aktiváció pontosítása volt a feladat a félévben.

2.1. Szimulációs környezet

Annak érdekében, hogy minél precízebben tudjuk analizálni elektromos tér élettani hatásait, a NEURON nevű programozói környezetet használtam. Ez egy C-alapú nyelv,

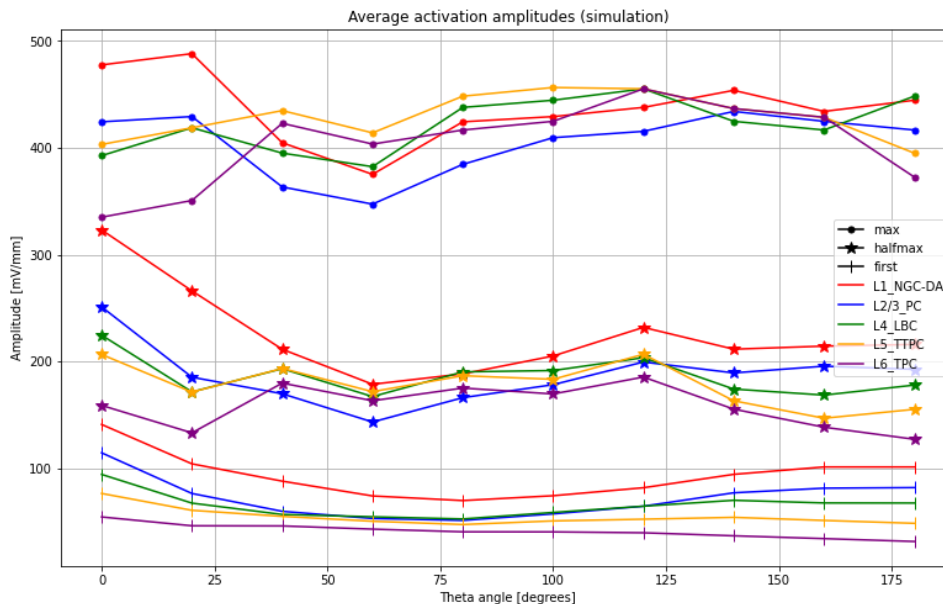
1. ábra. **Neuronok morfológiái.** A szimulációban használt neuronok morfológiái, valamint a jelölésekre vonatkozó információk. A skála minden irányban $250\mu\text{m}$ -t jelöl. Forrás: Aberra et al. (2018) [1].

melyet a Yale egyetemen fejlesztettek ki neuronok és neuronháló szimulációjára. Az idegsejt-modelleket pedig Aberra et al. (2018) [1] cikkéből vettem, azon oknál fogva, hogy ők is sub-threshold és supra-threshold szimulációkat végeztek, csupán statikus térrel. Ez összességében 25 idegsejtet jelent, melyek 5 azonos elemszámú csoportra bonthatóak: első rétegbeli neurogliasejtek (L1-NGC), második-harmadik rétegbeli piramisisejtek (L2/3-PC), negyedik rétegbeli nagy kosáresejtek (L4-LBC), ötödik rétegbeli sűrűbojtos piramisisejtek (L5-TTPC), illetve hatodik rétegbeli bojtos piramisisejtek (L6-TPC). E sejtek morfológiái láthatóak a(z) 1. ábrán.

Az adatfeldolgozás eddigi része Python környezetben zajlott, így kézenfekvő lett volna a NEURON Python-környezetét használni, azonban mivel a morfológiák a klasszikus (HOC-alapú, C-re épülő) nyelvi sajátosságok alapján lettek megírva, azok implementálása a NEURON nyelv mélyreható ismerete nélkül elérhetetlen lett volna, maradt a HOC környezet külső, szöveges paraméterfájlokra keresztül történő instruálása. Ez a gyakorlatban annyit jelentett, hogy a NEURON futását úgy irányítjuk Pythonból, hogy utóbbi lényegében megírja a HOC-alapú szkriptet a megfelelő paraméterekkel és mintegy csomagoló/burkoló függvényként ereszkedik a HOC-ra (a későbbiekben ezt *wrapper*-ként fogom hivatkozni, kód Githubon itt: https://github.com/78furu/neuron_wrapper).

2.2. Eredmények

Szimulációk célja első körben az általunk használt neuronmodellek irányfüggésének megállapítása volt. Ezt először statikus, hengerszimmetrikus térrel közelítettünk (feltételeztük, hogy a ϕ polárszögnek nincs kitüntetett iránya) melyben az extracelluláris tér

2. ábra. **Neuronok aktivációs eredményei.** A neurontípusok átlagos első tüzelési, félmaximális és maximális aktivációs amplitudói a θ azimut szög függvényében.

amplitudójának, illetve θ azimutális szögének függvényében néztük az idegsejtek aktivációját. Ennek eredménye a 2. ábrán látható.

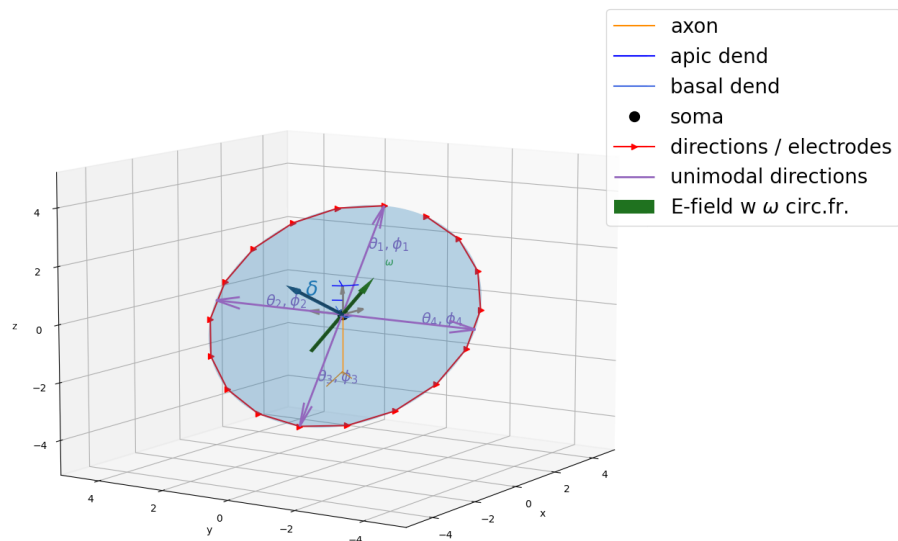
Ezek alapján következő lépésként a körbeforgó tér hatásait vizsgáltam 4 különböző ω körfrekvenciánál úgy, hogy a gyűrűrendszert, melyek egyszerre jelölik az irányokat és az elektróda-felépítést, bedöntöttem, így a gyűrű által kijelölt sík normálisa a kezdeti $\delta = 0^\circ$ azimutális szögtől fokozatosan eljutott a $\delta = 90^\circ$ -ig. A könnyebb összehasonlítás végett definiáltam 4 páronként merőleges irányt ((θ_i, ϕ_i) párokként jelölve), melyek felé statikus szimulációkat végzünk. A szimulációs felépítésről 3. ábra szolgál átfogó képpel. Ezen eredmények kiértékelése még várat magára, ugyanis a szimuláció még nem futott le teljesen.

3. Tanulmányi tevékenység

A félév során három kurzust végeztem el. Felvettem a Python programozás és hálózatok, a Mély tanulás (deep learning), valamint a Haladó gépi tanulás labor című kurzusokat. Minden tárgyról úgy tartom, jelentősen segítette szakmai karrierem.

4. Konferenciák, iskolák

Részt vettem, valamint a Magyar Fizikushallgatók Egyesületével (Mafihe) szervezendő Téli Iskola lebonyolításában.

3. ábra. **A dinamikus szimulációs felépítés.** A szimulációban a gyűrű dőlésszögének δ befolyását vizsgáljuk.

5. Szakmai közéleti tevékenység

Szintén a Mafihe ELTE helyi bizottságának honlapfelelőseként rendszeresen karbantartottam és frissítetem az oldalt az akutális programokkal.

6. Oktatási tevékenység

Felkérést kaptam az egyetemről, hogy tartsak 4 gyakorlati órát alapszakos hallgatóknak Korszerű számítástechnikai módszerek a fizikában 1 tárgyból, amit szívesen vállaltam (tárgy honlapja: <https://78furu.github.io/teaching/korszeru/>)

Hivatkozások

- [1] Aberra AS, Peterchev AV, Grill WM. Biophysically realistic neuron models for simulation of cortical stimulation. J Neural Eng. 2018 Dec;15(6):066023. doi: 10.1088/1741-2552/aadbb1. Epub 2018 Aug 21. PMID: 30127100; PMCID: PMC6239949.